

«Som els grans desconeguts de la ciutat»

Des de les dificultats per constituir-se fins a convertir-se en un dels màxims exponents del reusenquisme, el Centre d'Amics de Reus vol rejuvenir-se mitjançant el seu nou bar

El president del Centre d'Amics de Reus, Joan Maria Malladrè | Joel Medina

El **reusenquisme**, un concepte que identifica, icònic i històric. ¿Significa estimar-se la ciutat, ja que Reus és quelcom diferent?, explica el president del Centre d'Amics, **Joan Maria Malladrè**. S'albira als seus ulls, és una persona enamorada de la seva ciutat. Té allò que Ariel Santamaria definiria com ¿la sang del Prim?. Un altre *reusenquista* convençut és **Joan Ciurana**, secretari de l'entitat i Tro de Festa de l'any 2020: ¿Definir el *reusenquisme* és molt complicat; tothom qui treballa per la ciutat fa *reusenquisme*?

És la paraula que defineix al **Centre d'Amics de Reus**, no n'hi ha una altra. És quelcom que se sent fins i tot abans d'entrar a la seva seu social, l'edifici de **la Boella**, l'antiga casa de la família Quer i Sunyer i lloc de naixement de l'il·lustre **Marià Fortuny** i Marsal. Infinitat de detalls al llarg dels pisos de l'edifici demostren una trajectòria de tasca col·laborativa i, sobretot, d'haver aplegat qualsevol objecte de valor per a la ciutat.

La seu de l'entitat és la casa on va néixer Fortuny Foto: Joel Medina

No obstant això, l'actual no és el primer centre d'amics com a tal que hi ha hagut a la ciutat. El primer va estar actiu a partir del 1881 i va ser una entitat vinculada a la Federació de Treballadors de la Regió Espanyola (FTRE).

L'actual es va començar a crear l'any 1974, tot i que fins al 1979 no va poder-se constituir oficialment. Els qui van tirar a terra el Campanaret el 1969, la Fonda de Londres, l'antic Palau Miró, el 1973, i cal Quer el 1974 tenien pànic que naixés una entitat així?. Aquella va ser una època de molta **especulació immobiliària** a Reus. En aquesta línia, el Centre d'Amics de Reus també es va constituir per aturar la construcció del Bell-Park i per protestar contra les accions urbanístiques que s'estaven duent a terme, va ser un grup de gent més o menys acomodada, la classe mitjana-alta?, explica Ciurana. El fundador i primer president, **Joan Oriol Baget**, era sastre al Mercadal.

L'any 74 es van produir les primeres converses per tirar endavant el Centre d'Amics, però no va ser fins a l'1 de **febrer del 75** quan es van iniciar els tràmits per crear oficialment l'associació. El 27 de febrer, en una assemblea a *Ràdio Reus*, es van redactar els estatuts i l'acta fundacional. Després d'11 mesos, no hi va haver resposta per part de l'estat, i el centre es va adreçar al Ministeri de Governació, que va demanar una rectificació dels estatuts. Segons Mallafrè, existeix un document que afirma que al governador civil de Tarragona li era igual que es volgués fer el Centre d'Amics, el problema és que hi havia interessos de gent de Reus pròxima al règim perquè l'associació no es constituís, ja que perjudicava els seus negocis?, confessa Mallafrè.

L'any 77 es va rebutjar una segona proposta i, finalment, després de la intervenció del president Josep Tarradellas, **l'entitat va ser una realitat el 1979**. Ens van obligar a dir-nos Centre

---

d'Amics de Reus, en lloc d'Amics de Reus?, explica Mallfrè. Afegeix que ¿van veure que l'associacionisme no es podia aturar, i com que tampoc tenien més excuses, van deixar que es creés l'entitat?.

La casa de Marià Fortuny

Fou Lluís Fortuny Abad, descendent del pintor, qui va regalar els mobles al centre. ¿Jo ni negaré ni afirmaré que aquests mobles fossin de Marià Fortuny, però si Fortuny Abad ens els va cedir, ha de ser perquè sí que ho van ser?, afirma el president.

El que és cert és que **la figura de Fortuny està present** al llarg de tota la casa, des de quadres fins a dibuixos, passant per la mateixa alcova on va descansar el pintor. Centenars de detalls, i no només de Fortuny, de qualsevol personatge que tingui a veure amb la ciutat.

Molts detalls de la seu fan referència al pintor Fortuny Foto: Joel Medina

Entre les sales de la seu es poden trobar uns escacs amb motius reusencs, escuts de la ciutat i la vara amb què representants del Centre, juntament amb el doctor Francesc Gras, van encendre la Tronada del matí del dia de Sant Pere.

De l'ajuntament paral·lel a una entitat cultural

L'acabament de la dictadura i el règim entrant van provocar que l'associacionisme, fins a aquella època molt restringit, tingués una oportunitat de ressuscitar. ¿En aquell moment, l'entitat representava un ajuntament paral·lel que tenia l'objectiu de protegir la ciutat; tot això ha anat

---

evolucionant, però la voluntat de protecció encara hi és?, comenta Mallafrè.

El **punt d'inflexió** d'aquesta evolució té lloc fa entre 15 i 20 anys. Mallafrè va entrar de president l'any 2002 i es va convertir en el cinquè home al capdavant de l'entitat, després de Joan Oriol Baget (1979), Josep Ferré (1979-1986), Josep Huguet (1986-1987) i Joaquim Camps (1988-2001). Tot i que l'entrada de Mallafrè es va produir amb una junta que no era la seva, va suposar que el centre respirés aire fresc: ?Jo tenia 45 anys i, comparat amb gent que en tenia 60, 70 i 80, tot va ser quelcom nou?, expressa.

No obstant això, des de l'entitat comenten que ?la **força cultural i associativa** que hi havia en aquella època s'ha reduït moltíssim, i això es vol recuperar amb les següents generacions?, indica Ciurana.

Una estabilitat ambiciosa

Al contrari que altres entitats, **el Centre d'Amics de Reus no ha perdut socis** amb la pandèmia. En els darrers anys, sempre s'ha mantingut vora els 500. ?Penso que tenim un valor afegit respecte als nostres socis perquè s'estimen l'entitat?, comenta Mallafrè. Des del centre s'aposta per fomentar l'activitat entre els associats: ?Si no, estem perduts?, explica el president.

Quines són les principals accions que s'hi organitzen? Potser la més coneguda és el **guardó del Més Amic de Reus**, que es va començar a entregar l'any 1981. ?És un premi que neix amb l'esperit de voler reconèixer el que ha fet una persona perquè Reus sigui allà on és?, argumenta Mallafrè.

Un escacs reusencs, entre els objectes peculiars del centre Foto: Joel Medina

---

Quina és la mecànica? Un cop l'any, els membres de la junta directiva es reuneixen i cadascú proposa tres noms que poden ser els escollits. Cal dir que el premi no es pot entregar a títol pòstum, ja que el guanyador l'ha de poder rebre personalment. Un cop suggerits els candidats, es duu a terme una primera votació. Amb les tres persones finalistes, hi ha una altra votació, de la qual surt el guanyador. L'any 2019, el guanyador va ser Joaquim Mallafrè, tot i que no es va fer l'entrega a causa de la pandèmia, ja que la persona premiada s'anuncia a mitjans de l'any posterior. També per la Covid-19, el premi del 2020 no es va realitzar. I pel que fa al 2021, el mes de juny d'enguany es va anunciar que l'Associació de Concerts de Reus se l'havia emportat.

El **certamen de poesia catalana Francesc Martí i Queixalós** és l'altre esdeveniment estrella del centre. Va néixer l'any 2002: ?Sortia de l'enterrament de Martí i Queixalós a Sant Francesc i vaig comentar amb Jaume Aguadé Sans que Francesc ho havia estat tot per al centre i li havíem de retre un homenatge?, explica Mallafrè. Martí i Queixalós formava part del grup de ?savis de Reus?, coneguts popularment com els ?mestres paperinaires?, format entre d'altres per Josep Maria Gort, Ramon Botet, Francesc Sabater i Francesc Salvat. Xavier Amorós va ser el president del jurat del premi els dos primers anys i, a partir del tercer, el va substituir Maria Dolors Vallverdú, vicepresidenta fins llavors.

La revista en paper més antiga de la ciutat

Lo Nunci és la publicació trimestral del Centre d'Amics de Reus i funciona com a òrgan informatiu de les activitats que s'hi organitzen. Neix amb l'entitat l'any 1979. El nom va ser escollit perquè el nunci és el pregoner, el missatger encarregat d'anunciar les notícies, en especial als pobles. ?La revista és l'enllaç de l'entitat amb els nostres socis?, explica Ciurana.

A més, cada mes es realitzen dues o tres conferències a la sala d'actes, que sempre acostumen a tenir una gran acollida per part del públic. Un altre dels espais icònics és la sala **La Vicaria**, on s'exposen treballs artístics. ?Fa uns mesos, l'escriptor Jordi Cervera ens va cedir gairebé 80 quadres de la seva mare, Magda Nogués, i els hem tingut exposats a la sala?, apunta Mallafrè. S'hi suma el servei de biblioteca, que segons l'associació, darrerament no s'utilitza gaire.

En el si del grup també s'organitzen excursions, cursos i viatges. El Grup de Lectura i Declamació és una de les agrupacions pròpies que dona vida a l'entitat des del 1994. Es tracta d'un conjunt de 12 persones amb la intenció de formar una secció estable al centre i amb la voluntat de parlar sobre poesia. Avui dia, es fan cinc o sis lectures públiques al llarg de l'any. La resta de seccions pròpies són el Grup de Teatre *L'Albada*, creat el 2003; i el col·lectiu fotogràfic. També queden altres tradicions, com per exemple la rifa de confitura i panelllets dels dies 31 d'octubre i 1 de novembre, festivitat de Tots Sants.

La biblioteca del Centre d'Amics de Reus Foto: Joel Medina

La seu del Centre d'Amics és també la casa d'altres agrupacions, com l'Associació de Dones Ganxetes, el Cor Mestral, l'Associació Reusenca de Futbol-Botons i el Grup d'Aficionats als Vehícles d'Època. A més, des del passat mes de juliol, la Colla Gegantera de Reus va arribar a un acord amb el centre. A partir d'aquesta unió, la colla podrà utilitzar la seu i, a més, els socis estaran també associats al centre, tot i que no podran participar en les votacions.

La subsistència

En l'actualitat, l'entitat es finança, com és obvi, mitjançant la quota dels socis. A més, compta amb alguna **subvenció puntual** per part de l'Ajuntament de Reus: ?Si la gent veïés la quantitat que rebem, en comparació amb altres associacions més petites, es posaria a riure?, confessa Mallafrè.

La Diputació de Tarragona també hi col·labora de manera puntual. ?Són coses extraordinàries que costen molt de lluitar?, destaca Ciurana.

L'esperança, l'obertura del bar

De cara al futur, la gran esperança és la **inauguració del bar**, un projecte en què s'han destinat mesos i diners. ?Ens hem jugat molt, ens hem hipotecat (amb seny), però esperem que tot plegat surti bé, perquè o tenim bar o tanquem?, explica Mallafrè. S'espera que en els pròxims mesos es pugui inaugurar aquest espai, que tindrà l'objectiu de donar més vida. El negoci el portaria una empresa externa.

Exterior de la seu del Centre d'amics de Reus (CAR) Foto: Viquipèdia

Una altra de les propostes clares de futur és retenir el Centre. ?Som els grans desconeguts de la ciutat i no sabem per què?, destaca Ciurana. Afirmar que no s'ha detectat el motiu, però que amb l'entrada del bar i la possible captació de nous socis, la tendència es pot capgirar.

El reusenquisme no seria el mateix sense el Centre d'Amics de Reus. Una entitat dedicada en cos i ànima a la ciutat, que porta la rosa de Reus allà on va. **Estimar-se la ciutat i reivindicar-la** per sobre de totes les coses és el que fa especial al centre. Creat fa 43 anys, l'objectiu final de l'associació ha anat variant, tot i que la raó de ser no s'ha mogut ni un mil·límetre: Reus.